

Artist impression van de Rexperience, die in Naturalis komt.

Droevig museumjaar, maar met lichtpuntjes

Laura Heerlein

Leiden ■ Het tweede coronajaar heeft de Leidse musea weer minder bezoekers gebracht, maar er zijn ook lichtpuntjes. Het Rijksmuseum van Oudheden zag massale interesse voor de online lezingen, de open zomermaanden waren drukker dan ooit en de tentoonstelling 'Besmet' in Boerhaave blijft maar actueel en wordt verlengd tot de zomer.

'Besmet' is een tentoonstelling over de uitbraken van besmettelijke ziekten en hoe die het leven kunnen ontwrichten. De tentoonstelling werd in 2020 geopend door de koning, toen de pandemie net was uitgebroken. Bij toeval had Boerhaave dus een enorm actueel thema te pakken. En dat is nu nog steeds zo. 'Besmet' groeit mee met de pandemie. „We merken dat er nog steeds veel mensen op deze tentoonstelling afkomen. Nu we weer dicht zijn wordt er gewerkt aan nieuwe actualisaties. We willen wat meer gaan reflecteren op de afgelopen twee jaar”, vertelt woordvoester Nina Paris. „Ook in vergelijking met pandemieën uit het verleden. Als je kijkt naar hoe men daar toen mee omging, dan doen we het nu zo slecht nog niet.”

Museum Boerhaave kreeg afgelopen jaar 40.500 bezoekers binnen. In 2019 waren dat er 63.900, maar de musea waren afgelopen jaar dan ook langer gesloten.

Loop

Ook het Sieboldhuis leed weer meer onder de sluiting. Directeur Kris Schiermeier: „In 2019 kregen we zo'n 54.000 bezoekers binnen. In 2020 was dat ongeveer de helft daarvan en vorig jaar slechts een derde. We waren langer dicht, dus dat zal er mee te maken hebben ja. Maar misschien raakt ook de loop er een beetje uit?”

Het relatief kleine Japanmuseum zat ook met de tijdsblokken. Er konden weinig mensen tegelijk naar binnen. „Online werden de knutselactiviteiten en de workshops wel goed bezocht, maar dat is toch anders dan wanneer mensen naar het museum komen. Dan nemen ze ook wat mee uit de winkel. Ze kopen een catalogus, een dingetje voor Sint of Kerst. Dat misten we nu allemaal.”

Museum De Lakenhal kreeg 30.552 bezoekers binnen afgelopen jaar. In 2020 waren dat er 59.626, vertelt de woordvoester. „Het is natuurlijk jammer, want je wilt een vol museum. We hebben ook veel van de activiteitenprogramma's moeten verschuiven. Maar

gelukkig hebben we alles online wel goed neer kunnen zetten. Op die manier blijven we toch zichtbaar en houden we de band warm.”

Naturalis is uiteindelijk nog best tevreden met het resultaat. Woordvoester Susanne van Straaten: „233.154 bezoekers kregen we binnen. In 2020 waren dat er 292.101. 42 procent van alle publiek kwam in de zomermaanden. Natuurlijk zien we het liever anders, maar we zijn wel echt blij dat mensen ons gewoon nog weten te vinden. We hebben bovendien zo'n negenduidend scholieren mogen ontvangen. Heel fijn dat ook dat educatieve deel het afgelopen jaar wat meer tot bloei kon komen.”

Rexperience

Dit jaar hoopt Naturalis de 'Rexperience' te openen. „Dat wordt een soort reis in de tijd. Je stapt in en stapt dan even later weer uit in de tijd waarin T.rex Trix leefde. De 'Rexperience' wordt onderdeel van onze vaste opstelling, maar omdat je met elkaar in een kleine ruimte zit, moeten we wachten tot de anderhalve-meterregel niet meer van kracht is.”

Rijksmuseum van Oudheden kreeg in 2020 92.000 mensen binnen en afgelopen jaar 86.000, waarvan 75.000 tussen juni en oktober. Directeur Wim Weijland: „Zoveel mensen hebben we nog nooit in zo'n korte tijd binnen gehad. Verder was het natuurlijk weer een tamelijk droevig jaar. Maar: de online lezingen zijn ontzettend populair gebleken. We hebben in totaal 37.000 aanmeldingen gehad. Dat zijn allemaal mensen die met de inhoud van het museum zijn geconfronteerd. Dat is investeren in de toekomst. Met die online lezingen gaan we ook na de pandemie gewoon door. Wat het komende jaar betreft: voor de tentoonstelling over keizer Domitianus willen we, zodra het weer mag, de openingstijden verruimen. Een half uur eerder open en een half uur later dicht en avondopenstelling op donderdag en vrijdag. Vanwege de spreiding, maar ook als service naar ons publiek.”

Museum Volkenkunde ontving bijna 55.000 bezoekers, vertelt woordvoester Rachel Voorbij. „Mede dankzij de familietentoonstelling 'Azteken', met topstukken uit het Azteekse rijk, wisten we de bezoekcijfers van 2020 bijna te evenaren. Dat is bijzonder omdat het museum in verhouding langer dicht was in 2021. De impact van de pandemie was natuurlijk enorm, maar het bood tegelijkertijd ook kansen om onze verhalen en kennis digitaal aan te bieden. Die koers zetten we in 2022 voort.”

LICHTKUNST Op zeven plekken in toekomstig Energiepark

Verlicht rondje om de fabriek

Er brandt licht in het toekomstige Energiepark in Leiden. Op verschillende plekken rond de energiecentrale aan de Langegracht zijn in deze donkere dagen lichtprojecties en videokunstwerken te zien. Een wandelrondje om de fabriek werpt een nieuw licht op dit enigszins desolate deel van de stad.

Leiden ■ Een lege parkeerplaats, de opengebroken Langegracht, de daklozenopvang. Laten we eerlijk zijn, dit deel van Leiden nodigt niet echt uit tot een wandeling als de duisternis is ingevallen. Met hun kunstproject 'Through the looking glass' hopen Iemke van Dijk en Guido Winkler daar verandering in te brengen.

Wie een rondje om de energiecentrale wandelt, komt op zeven plekken video- of lichtkunst tegen. De kunstwerken zijn bijna niet te missen. Door het licht word je er als vanzelf naartoe getrokken. Vaak zijn de beelden abstract of geometrisch, maar zeker niet in alle gevallen. „Het draait allemaal om verwondering”, zegt Winkler. „Daarmee haken we aan bij Leiden European City of Science 2022, want wetenschap begint ook met verwondering.”

Thuis

Dit deel van het Leidse centrum begint voor het kunstenaarspaar Iemke van Dijk en Guido Winkler steeds meer als thuis te voelen. Ze wonen weliswaar in een andere wijk, maar zijn al enige tijd bezig om hier een Art Hub tot stand te brengen als onderdeel van het toekomstige Energiepark. Ze wachten niet op de herontwikkeling van dit gebied, maar zijn alvast begonnen met culturele activiteiten in de voormalige watergasfabriek. Zo zijn er al verschillende exposities geweest, onder meer tijdens de jaarlijkse Kunsttroute.

Het is ook hun uitvalsbasis voor het project 'Through the looking glass'. Op dit pand is een aantal lichtprojecties te zien. „Dit is een manier om terwijl alles gesloten is toch kunst te laten zien”, zo vat Van Dijk hun drijfveren samen. „Er is geen tekst nodig, er is geen geluid nodig. We hopen de voorbijgangers visueel te prikkelen. Doe er verder mee wat je wilt!”

Uit hun eigen netwerk benaderden ze zeven kunstenaars, van wie

zij wisten dat ze met licht kunnen toveren. Daaronder bevinden zich enkele Leidse kunstenaars. Guido Winkler: „Ze stonden allemaal te trappelen om iets voor publiek te maken in deze coronatijd.”

Zwemmer

Meest in het oog springend kunstwerk is dat van de zwemmer. Het is te zien op een viertal ramen, direct langs het fietspad dat van de Langegracht naar de Maresingel leidt. Bijna iedere passerende fietser draait zijn hoofd verwonderd om als hij vanuit zijn ooghoek beelden ziet van een zwemmer die zich vooral onder water beweegt. De verrassende beelden zijn door kunstenaar Eefje Vaghi gemaakt. De zwemmer zwemt van het ene raam naar het andere, duikt naar beneden en komt weer boven om adem te halen. Het is een fascinerend schouwspel waar je naar kunt blijven kijken.

De voormalige portiersloge die tegenwoordig op het Ambachtsplein staat, fungeert in het kader van dit kunstproject als projectiescherm. Er worden continu vier

Leiden Art Hub

Bij de herontwikkeling van het voormalige NUON-terrein tot Energiepark moet er ook ruimte zijn voor kunst en cultuur. De Leidse kunstenaars Iemke van Dijk en Guido Winkler hebben hiervoor hun oog laten vallen op de Watergasfabriek (1905) en het Regulateursgebouw (1902). Deze monumentale panden langs de Maresingel zouden moeten transformeren tot Leiden Art Hub. Ze willen beeldend kunstenaars hier laten werken en exposeren, maar ook theatergroepen, musici en dansers zouden hier terecht moeten kunnen. Meer info: www.leidenarthub.nl

De zwemmer van Eefje Vaghi is het meest in het oog springende kunstwerk.

FOTO'S HIELCO KUIPERS

korte films vertoond van achterenvolgens Karin Rianne Westendorp, Inge Reisberman, Jan van IJken en het duo Wright & Van 't Hoog. „Deze omgeving is nog het meest parkachtig”, legt Iemke van Dijk uit. „Daarom vertonen we hier vooral films die te maken hebben met groei, bloei en verval.”

Sleutels

Een stukje wandelen over de Langegracht brengt ons bij het pand van woningcorporatie De Sleutels. Op een scherm in de etalage draaien hier ook vier korte films achter elkaar. Hier is echter meer lichtvervuiling op en rond het pand, waar

door deze bijdrage aan het kunstproject wellicht minder opvalt. Toch is het de moeite waard om even stil te staan en paar van de films te bekijken. Vooral de bijdrage van Jan van IJken springt er hier uit. Hij filmde de capriolen van een enorme zwerm spreuwen in de lucht. Terwijl langzaam de duisternis invalt, maken de vogels al vliegend allerlei geometrische figuren. Het blijft een bijzonder en enigszins mysterieus natuurverschijnsel. 'The art of flying' noemt Van IJken zijn bijdrage aan dit kunstproject.

De meeste lichtprojecties zijn te zien in en op de watergasfabriek en het reguleursgebouw. Zowel aan

de kant van de Langegracht als aan de overzijde van de Maresingel kan de kunst bewonderd worden. Van Dijk en Winkler snappen dat sommige bezoekers de behoefte hebben om de kunstwerken niet alleen van een afstand, maar ook van dichtbij te bekijken. Daarom openen ze op donderdag-, vrijdag- en zaterdagavond de hekken van 20.00 tot 22.00 uur. Bezoekers mogen niet de panden in, maar kunnen wel hun neus tegen de ramen drukken.

Raamkozijnen

Zo is het zeker aardig om de installatie te bekijken die kunstenaar Jos

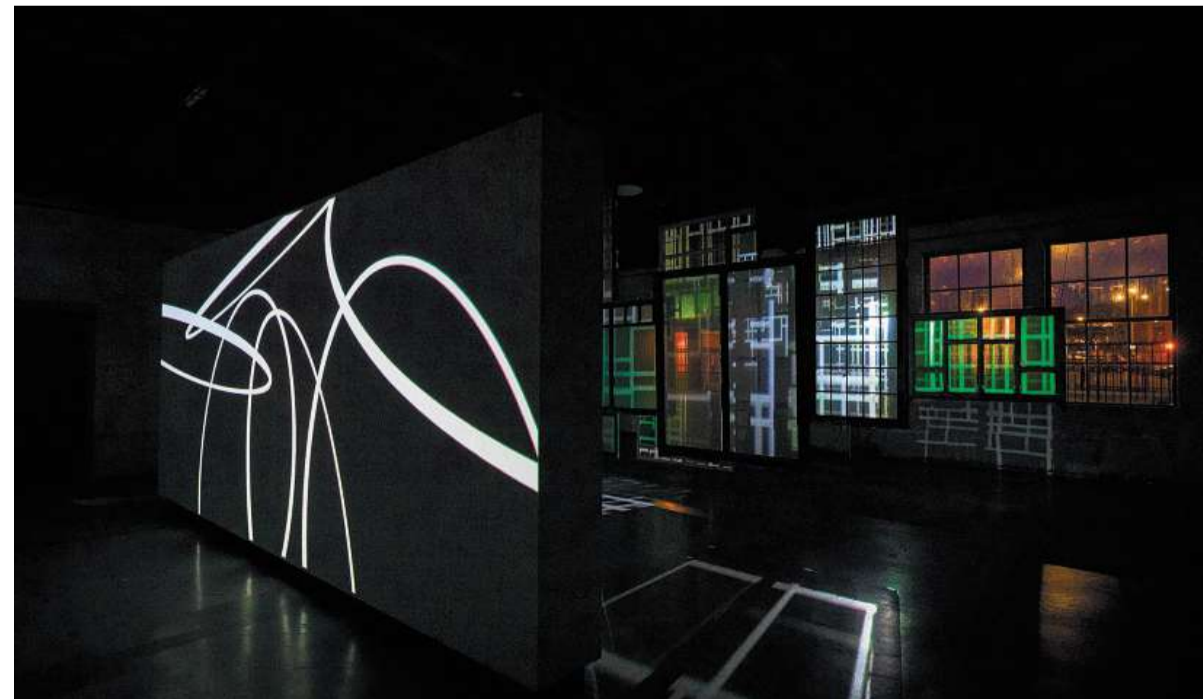
Agasi heeft opgebouwd van oude ramen. In een van de gebouwen werd een stapel raamkozijnen met vensterglas gevonden. Agasi dacht meteen in mogelijkheden. „Dat glas was vies en daardoor kan ik erop projecteren”, zegt hij. „Ik heb ze in een bepaalde opstelling opgehangen en er lichtprojecties aan toegevoegd. Daardoor ontstaat de suggestie van een levende stad met kopplampten van auto's die even een raam beschijnen en dan weer verdwijnen.”

Met zijn bijdrage haakt Jos Agasi van alle deelnemende kunstenaars misschien het duidelijkst in op het thema 'Through the looking glass'.

„Wij kijken door het glas naar buiten, maar het licht kijkt van buiten ook naar ons”, zegt hij enigszins filosofisch.

Organisatoren Winkler en Van Dijk zien het wel zitten om zo'n route met lichtkunst elke twee jaar te herhalen. „We zouden het gebied nog wat ruimer kunnen maken. Voordat het Energiepark echt ontwikkeld wordt, zetten wij het alvast in het licht.”

'Through the looking glass' is te zien tot en met 27 februari, van zonsopgang tot 23.00 uur, Papegaaisbolwerk, Maresingel, Ambachtsplein en Langegracht, Leiden.

Op de voorgrond een bijdrage van Mathias Krissmer en daarachter de verlichte raamkozijnen van Jos Agasi.

Op de portiersloge worden korte films vertoond.